

Δρ. Δημήτριος Καραμπερόπουλος,
Πρόεδρος Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης
Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα

Ο αρχαιολόγος Ευάγγελος Κακαβογιάννης και οι αρχαίες Φερές Θεσσαλίας

(Δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα Βόλου, «Θεσσαλία»,
31 Αυγούστου 2016)

Με την ευκαιρία του πρόσφατου θανάτου του αρχαιολόγου Ευάγγελου Κακαβογιάννη, (1938-2016), από τους πρωτεργάτες της ανάδειξης των αρχαίων Φερών Βελεστίνου, δημοσιεύεται ο χαιρετισμός κατά την τιμητική εκδήλωση στην ΙΔ΄ Επιστημονική Συνάντηση Νοτιοανατολικής Αττικής, Καλύβια Θορικού Αττικής, 6 Οκτωβρίου 2011, ως το ύστατο χαίρε (30 Αυγούστου 2016) στο ιδρυτικό μέλος της Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα.

«Θερμά συγχαρητήρια στους διοργανωτές της ΙΔ΄ Επιστημονικής Συνάντησης Νοτιοανατολικής Αττικής. Με την ανάπτυξη τόσων ιστορικών και αρχαιολογικών θεμάτων για την περιοχή, που παρουσιάζονται από ειδικούς ερευνητές, συμβάλλετε να αναπτυχθεί, να σμιλευθεί η ιστορική μνήμη, να ενισχυθεί η αυτοσυνειδησία των κατοίκων της περιοχής της Νοτιοανατολικής Αττικής.

Αυτήν την τακτική εφάρμοσε και ο επαναστάτης Ρήγας Βελεστινλής για να ενισχύσει την ιστορική μνήμη, να μάθουν οι σκλαβωμένοι τους προγόνους τους, τους προπάτορές τους, ώστε να ενθουσιαστούν και να πάρουν τα όπλα για τον τιτάνιο αγώνα της επανάστασης. Γι' αυτό εξέδωσε τον Νέο Αναχάρσι, με τα τόσα ιστορικά στοιχεία της δόξας της αρχαίας Ελλάδος του 4^{ου} αιώνα π.χ., εξέδωσε την εικόνα του μεγάλου Αλεξάνδρου, προσφέροντάς τον ως πρότυπο αγωνιστικότητας και αποφασιστικότητας στους σκλαβωμένους, εξέδωσε τα Ολύμπια με τους Ολυμπιακούς αγώνες στην αρχαιότητα, όπου μας δίνει και μια σημαντική πληροφορία ότι τα Ολυμπιακά αγωνίσματα διατηρούνται στις μέρες του στη Θεσσαλία και σε όλη την Ελλάδα, στοιχείο για την διαχρονικότητά τους, εξέδωσε τη μεγαλειώδη «Χάρτα της Ελλάδος», συνέθεσε τον «Θούριό» του «Ως πότε παλληκάρια» και τον «Ύμνο Πατριωτικό».

Στην αλλοτριωτική τακτική που διάφορα κέντρα εξυφαίνουν, η καλλίτερη απάντηση μας είναι η διοργάνωση συνεδρίων, όπως αυτό

τώρα το δικό σας, όπου ξεδιπλώνεται το ιστορικό παρελθόν. Και την δική σας τακτική κάθε μέρος της χώρας μας εφαρμόζει και αυτό είναι το ενθαρρυντικό για τον Ελληνισμό, για την πατρίδα μας. Σημαντική μορφή αντίστασης στην αλλοτρίωση είναι η ενίσχυση και σμίλευση της ιστορικής μας μνήμης.

Εκφράζονται επί πλέον θερμά συγχαρητήρια στους διοργανωτές και για τη σημερινή τιμητική εκδήλωση για τον αρχαιολόγο διδάκτορα Ευάγγελο Κακαβογιάννη τώρα με την έναρξη της ΙΔ΄ Επιστημονικής Συνάντησης Νοτιοανατολικής Αττικής, τιμητική εκδήλωση για το έργο που έχει επιτελέσει εδώ στην Λαυρεωτική. Όμως ο Ευάγγελος Κακαβογιάννης όπου εργάστηκε ως αρχαιολόγος, ανέδειξε τις αρχαιότητές τους.

Η γενέτειρα του Ρήγα, το Βελεστίνο, στο οποίο βρίσκονται και οι αρχαίες Φερές, γι' αυτό και τον Ρήγα Βελεστινή, ο Φιλήμων και ο Κούμας τον αποκάλεσαν Φεραίο, ενώ ο ίδιος ο Ρήγας σε όλα του τα έργα υπέγραφε Ρήγας Βελεστινής, είχε την τύχη να τον έχει κοντά του από 1976 έως το 1980 και να αναδεικνύει τις αρχαιότητες του. Και θα ήταν όλη η καρδιά του εκεί δοσμένη στο Βελεστίνο, που τόσο αγάπησε, αν δε συνέβαιναν κάποιες σοβαρές διοικητικές αρρυθμίες, που όμως αυτές ήταν για εσάς καλό, να τον δεχθείτε και να εργαστεί στην Λαυρεωτική, αφήνοντας πίσω, όπως χαρακτηριστικά έλεγε, την επιστημονική του ερωμένη, τις αρχαίες Φερές.

Στο χρονικό διάστημα που εργάστηκε στο Βελεστίνο ανέδειξε επιστημονικά την αξία των Φερών με τις ανασκαφικές του έρευνες και την επιστημονική του πληρότητα. Γι' αυτό εξάλλου και οι συντάκτες της Ιταλικής Αρχαιολογικής Εγκυκλοπαίδειας για την αρχαία κλασσική τέχνη, που εκδόθηκε στη Ρώμη το 1996, του ζήτησαν και έγραψε το σχετικό άρθρο για τις Φερές της Θεσσαλίας. Μερικά από τα αποτελέσματα των ερευνών του Ευάγγελου Κακαβογιάννη για τις Φερές καταχωρίστηκαν σε έγκυρα περιοδικά:

- 1). Στα *Αρχαιολογικά Ανάλεκτα εξ Αθηνών* δημοσιεύθηκαν οι μελέτες του «Ανασκαφικές έρευνες στις Φερές της Θεσσαλίας το 1977», και «Ομηρικοί σκύφοι Φερών Θεσσαλίας» 1980.
- 2). Στο *Αρχαιολογικό Δελτίο* του 1977 και 1978 δημοσιεύθηκαν με τίτλο Εφορεία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Βόλου, «Βελεστίνο (Φερές)», και «Φεραίοι υλουργείςαντες».
- 3). Στα Πρακτικά του Β΄ Διεθνούς Συνεδρίου «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας», 1994 «Κεφάλι μαρμάρινου αγάλματος Θεάς από τις Φερές της Θεσσαλίας».
- 4). Και στην *Αρχαιογνωσία* 2004, η μελέτη του «Ένας Μυκηναϊκός τάφος στο Βελεστίνο»,

Όμως με την επιστημονική αρτιότητα, που διακρίνει τον τιμώμενο, και άλλα αρχαιολογικά ιστορικά στοιχεία του Βελεστίνου κατόρθωσε και παρουσίασε. Έτσι εντόπισε και ανέδειξε ανασκαφικά «Ένας δρόμος της εποχής του Ρήγα στο Βελεστίνο», 1979. Βρίσκεται λίγα μέτρα νοτιότερα από τον χώρο «Σπίτι του Ρήγα», τον οποίο ο Ρήγας θα τον είχε περπατήσει και τον έχει καταγράψει στην Επιπεδογραφία του Βελεστίνου της Χάρτας του.

Μια άλλη εργασία του φέρει τον τίτλο «Η παλαιά εκκλησία της Παναγίας στο Βελεστίνο και η παράδοση για τον Ρήγα», 1980. Ακούραστος και με την επιστημονική του διαίσθηση έψαξε στα χαλάσματα της παλιάς εκείνης εκκλησιάς από το σεισμό του 1957, ανέσυρε μετά εικοσαετία την κτητορική πέτρα με τη σχετική επιγραφή της εκκλησίας κατά την ανοικοδόμησή της το 1865. Η έρευνά και μελέτη του αυτή έλυσε αρκετά θέματα σχετικά με το ιστορικό της εκκλησίας, διότι στο ίδιο μέρος υπήρχε σύμφωνα με τον Ρήγα, που έχει σημειώσει στη Χάρτα του και τον Νέο Ανάχαρσι, άλλη εκκλησία αφιερωμένη στον Άγιο Αθανάσιο, η οποία καταστράφηκε στην επανάσταση του 1821.

Περίοπτη θέση στη βιβλιογραφία για τη «Χάρτα της Ελλάδος» του Ρήγα Βελεστινλή κατέχει η θαυμάσια μελέτη του τιμωμένου Ευάγγελου Κακαβογιάννη για το τοπογραφικό διάγραμμα του Βελεστίνου, το οποίο ο Ρήγας έθεσε δίπλα στον τίτλο και πάνω από το τοπογραφικό διάγραμμα των Αθηνών προσφέροντας κατ' αυτόν τον τρόπο ο Ρήγας και ένα δίδαγμα πως θα πρέπει να αναδεικνύουμε τα ιστορικά στοιχεία της γενέτειράς μας. Με την τεκμηριωμένη εργασία του με τίτλο «Η «Επιπεδογραφία της Φεράς νυν λεγομένης Βελεστίνος από άποψη αρχαιολογική», που δημοσιεύθηκε στα πρακτικά του Α' Διεθνές Συνέδριο «Φεραί - Βελεστίνο - Ρήγας» 1990 ο Ευάγγελος Κακαβογιάννης ανέδειξε όλα τα στοιχεία, ένα προ ένα της Επιπεδογραφίας του Βελεστίνου, την οποία σχεδίασε ο ίδιος ο Ρήγας. Όλα αυτά τα στοιχεία έκαναν τον τιμώμενο να υποστηρίξει και να προσδώσει επί πλέον στον Ρήγα κοντά στις τόσες άλλες ιδιότητες της φυσιογνωμίας του, του επαναστάτη διαφωτιστή, πολιτικού και στρατιωτικού νου, πως ο Ρήγας είναι και ο πρώτος αρχαιολόγος του Νεώτερου Ελληνισμού.

Τις εργασίες του αυτές που αναφέρθηκαν για τις αρχαίες Φερές και το νεώτερο Βελεστίνο, η Επιστημονική μας Εταιρεία προγραμματίζει να τις εκδώσει σε ένα καλαίσθητο τόμο ώστε να είναι προσβάσιμες στους μελετητές και εραστές της ιστορίας μας.

Για το έργο του και την προσφορά του στην ανάδειξη των αρχαίων Φερών Θεσσαλίας η Επιστημονική Εταιρεία Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα το 1997 στο Γ' Διεθνές Συνέδριό τιμήσε τον

Ευάγγελο Κακαβογιάννη και μάλιστα μαζί με την επίσης αρχαιολόγο σύζυγό του Όλγα Κακαβογιάννη.

Ας σημειωθεί ότι ο τιμώμενος και η σύζυγός του ήταν ιδρυτικά μέλη της Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα το 1987 και από τους βασικούς συντελεστές της επιτυχίας των πρώτων Διεθνών Συνεδρίων μας 1986 και 1992. Επί πλέον προσθέτουμε ότι δημιουργήσαμε την Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγας έχοντας ως παράδειγμα τη δημιουργία το 1984 της Επιστημονικής σας Εταιρείας, της οποίας ένας από τους πρωτεργάτες της ήταν ο τιμώμενος Ευάγγελος Κακαβογιάννης και επιπροσθέτως χρησιμοποιήσαμε το καταστατικό σας ως πρότυπο για το καταστατικό της Επιστημονικής Εταιρείας Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα.

Σας συγχαίρουμε κύριε Δήμαρχε, Σας συγχαίρουμε κύριοι πρόεδροι της Εταιρείας Μελετών Νοτιοανατολικής Αττικής και της Οργανωτικής Επιτροπής της ΙΔ΄ Επιστημονικής Συνάντησης για την επάξια τιμητική εκδήλωση, που διοργανώσατε σήμερα, για τον αρχαιολόγο και λόγιο Ευάγγελο Κακαβογιάννη, που ένα μέρος της επιστημονικής του καρδιάς είναι δοσμένη και στη γενέτειρα του Ρήγα, το Βελεστίνο με τις αρχαίες Φερές».



Ο αρχαιολόγος Ευάγγελος Κακαβογιάννης στο βήμα του Γ΄ Διεθνούς; Συνεδρίου «Φεραί-Βελεστίνο-Ρήγας», Βελεστίνο, Οκτώβριος 1997.



Στο «Δρόμο της εποχής του Ρήγα», στο Βελεστίνο, που ανέδειξε ο αρχαιολόγος Ευάγ. Κακαβογιάννης (δεξιά) σε επίσκεψη με τον Δημ. Καραμπερόπουλο. Αριστερά διακρίνεται και τμήμα από τα τείχη των αρχαίων Φερών, (φωτ. 20 Δεκεμβρίου 1992).